

2024-02-01

Mark- och miljööverdomstolen
Box 2290
103 17 Stockholm

Angående mål M 15371-22

Som juridiskt ombud enligt fullmakt för de sakägare och föreningar jag företräder, se inlämnade fullmakter i mål 1167-20 Mark- och miljödomstolen i Nacka, inkommer jag härmed med följande yrkande angående handläggningen i mål M 15371-22.

Mina huvudmän har varit aktiva från avgränsningssamråd samt under hela handläggningen av målet i Mark- och miljödomstolen genom yttranden och aktivt deltagande under huvudförhandling och syn. Mina huvudmän har även anlitat egna sakkunniga för att bistå i målet.

Då Mark- och miljödomstolens dom innebar att mina huvudmäns första yrkande bifölls har jag inte å deras vägnar överklagat domen. Domen överklagades dock av sökanden.

Väl medveten om att mina huvudmän kommer att få tillfälle att yttra sig över Stockholms Exergi AB:s överklagande och de övriga inlagor i målet som inkommit till Mark- och miljööverdomstolen vid ett senare skede, vill de ändå redan nu för att underlätta domstolens fortsatta handläggning framföra yrkande om att muntlig förhandling och syn ska hållas även hos Mark- och miljööverdomstolen.

Huvudförhandling

Av 23 kap 6 § MB framgår att Mark- och miljööverdomstolen får avgöra ett mål utan huvudförhandling eller muntlig handläggning, om en sådan förhandling skulle sakna betydelse för prövningen. Om part och motpart har begärt huvudförhandling eller muntlig handläggning, ska dock sådan hållas, om den inte uppenbarligen skulle vara utan betydelse.

Mina huvudmän anser att det är av stor vikt att muntlig förhandling och syn hålls även i Mark- och miljööverdomstolen. En muntlig förhandling i Mark- och miljööverdomstolen skulle bidra till att målet blir så utrett som dess beskaffenhet kräver och är inte utan betydelse. Även om bolaget enbart yrkar att målet ska återvisas till Mark- och miljödomstolen för fortsatt handläggning, innebär ett bifallande av detta yrkande de facto att mina huvudmän kan komma att hamna i ett väsentligt sämre rättsläge om Mark- och miljödomstolen därefter ändrar sitt domslut. Ett bifall av sökandens ansökan medför mycket stora olägenheter för mina enskilda huvudmän vid sidan av det mycket viktiga allmänna värdet av rent dricksvatten.

I förarbetena uttalas att när det gäller tingsrätterna medför ett sammanträde i ett domstolsärende inte sällan att utredningsunderlaget förbättras och att handläggningen effektiviseras. Att parter ges en relativt omfattande rätt att lägga fram sin sak muntligt inför tingsrätten i de fall de önskar detta har också stor betydelse för tilltron till rättsväsendet. Många enskilda kan ha lättare att godta domstolens avgörande om de fått komma till tals vid ett sammanträde. Det är därför viktigt att tingsrätten såvitt möjligt söker tillgodose en enskild rättssökandes önskemål om att få tillfälle att presentera sin sak muntligt inför domstolen (prop. 1995/96:115, s. 107). Mina huvudmän menar att detta även gäller handläggning i Mark- och miljööverdomstolen.

Rätten till en rättvis och offentlig förhandling följer också av artikel 6.1 i den europeiska konventionen om de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). Bestämmelsen och Europadomstolens praxis innebär att det i princip finns en rätt till muntlig förhandling i åtminstone en instans när det är fråga om att pröva frågor om civila rättigheter eller skyldigheter eller anklagelser om brott. Av Europadomstolens praxis följer att artikel 6.1 i princip kräver att muntlig förhandling ska hållas när det begärs av en part. Undantag kan i stort sett bara göras när de argument och invändningar som framförs är uppenbart orimliga eller saknar rättslig relevans, eller när fråga är om rent processuella frågor.

Artikel 6 i Europakonventionen uppställer ett krav på att klaganden, för att tillerkännas klagorätt, genom klagomålet vill få till en prövning av en civil rättighet eller skyldighet ("determination of his civil rights and obligations"). När det gäller tvister om civila rättigheter och skyldigheter har Europadomstolen för mänskliga rättigheter i Strasbourg slagit fast att artikeln är tillämplig vid reell och seriös tvist mellan enskilda personer – fysiska såväl som juridiska – eller mellan enskilda personer och

myndigheter. Med en reell och seriös tvist avses ett anspråk som är, eller påstås vara, en rättighet grundat på konventionsstatens inhemska lagar eller genom nationella domstolars praxis. Europadomstolen grundar sin prövning av artikel 6 helt på existerande nationella rättigheter. Det är rättighetens materiella innehåll i nationell rätt, snarare än dess klassificering, som är vägledande vid bedömningen av om rättigheten utgör en civil rättighet eller inte. Europadomstolen har slagit fast att kravet på att en klagande ska vara direkt berörd inte kan appliceras på ett strikt, mekaniskt och oflexibelt sätt ("rigid, mechanical and inflexible way").

Europadomstolen har i flera fall kommit fram till att olägenheter på grund av miljöfarlig verksamhet utgör en sådan civil rättighet som omfattas av artikel 6. I fallet Zander mot Sverige ansågs klaganden, som bodde vid en avfallsanläggning, ha en civil rättighet att vid en tillståndsprövning enligt då gällande miljöskyddslagen (1969:387) av avfallsanläggningen få sitt intresse av tillfredsställande vattenförsörjning tillgodosett. I fallet Ortenberg mot Österrike förde klaganden talan mot ett tillstånd till bebyggelse av en närbelägen fastighet under åberopande av olägenheter som bebyggelsen skulle förorsaka henne. Domstolen fann att klagandens civila rättigheter var berörda. Bland rättsfallen kan även nämnas Lopez Ostra mot Spanien, där spanska staten ålades betala skadestånd till en familj som bodde nära en reningsanläggning för avloppsvatten från skinnindustri. Vidare kan nämnas andra rättsfall från Europadomstolen som rör flygplatsen Heathrow i London, där frågan om avvägningar mellan flygplatsen och enskilda spelade en central roll. Europadomstolen gav här dem som bodde i närheten av Heathrowflygplatsen, och som fick sin sömn störd av nattflyg, rätt.

Nu aktuellt mål rör olägenheter för mina huvudmäns hälsa i form av bland annat luftföroreningar, buller, lukt, spridning av föroreningar från förorenad mark, ljusimmissioner, vibrationer och buller till följd av trafik, minskat rekreativt område och risk för brand och olyckor. De påverkas således genom den planerade verksamheten så att de utsätts för risk för skada och olägenheter. Enligt miljöbalken ska för en verksamhet som kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön väljas en plats som är lämplig i förhållande till ändamålet och som medför minsta möjliga olägenhet (2 kap 6 § MB). Verksamhetsutövaren ska även utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått som behövs för att förebygga, hindra eller motverka skador eller olägenheter på människors hälsa eller miljön (2 kap 3 § MB). Även i övrigt innehåller miljöbalken många bestämmelser som innebär att människor och miljön ska påverkas så lite som möjligt av en planerad miljöfarlig verksamhet. Blir påverkan för stor kan verksamheten inte godtas. Dessa bestämmelser, samt miljöbalkens relativt vida talerätsbestämmelse, talar för att den svenska rätten innehåller regler som innebär att närboende i en sådan situation det nu handlar om har sådana civila rättigheter som omfattas av artikel 6 i konventionen.

Rätten till muntlig förhandling enligt Europakonventionen har beaktats i flera avgöranden från Högsta förvaltningsdomstolen. Högsta förvaltningsdomstolen har i sin praxis betonat att man vid prövningen av om muntlig förhandling ska hållas bl a ska beakta parts önskemål, att målet är viktigt för den enskilde och kan underlätta förståelsen av avgörandet, utredningen i målet och art. 6 i Europakonventionen.

Detta mål rör väsentliga intressen för enskilda parter och rättssäkerhetsaspekter gör sig därför starkt gällande. Av betydelse i detta sammanhang är även grundlagens bestämmelse om att en rättegång ska genomföras rättvist (2 kap 11 § regeringsformen). Principerna för en rättvis rättegång innefattar en rätt för en part att bli hörd inför domstolen och därmed få möjlighet att lägga fram sin sak. Denna princip gäller för varje rättegång i domstol, utan begränsning till mål som gäller civila rättigheter och skyldigheter eller anklagelser om brott.

Syn

Med hänvisning till att denna typ av mål prövas enligt officialprincipen är syn ofta viktigt för att avgörandet ska hålla hög kvalitet.

Institutet syn är ett bevismedel som innebär att rätten har iakttagit ett föremål av visst slag i bevis syfte rörande relevanta fakta i målet (se Fitger, Rättegångsbalken, 1 april 2012 Zeteo, kommentaren till 39 kap. Inledning). Ett beslut att inte tillåta syn är således ett beslut att inte tillåta viss bevisning.

Talerätt

Mina huvudmän äger fastigheter eller bostadsrätter och vistas dagligen inom det område som kommer att beröras av negativa effekter i form av buller, utsläpp till luft, vattenförorening etc på grund av verksamheten. De påverkas således genom den planerade verksamheten så att de utsätts för risk för skada och olägenheter, och omfattas därigenom av 16 kap 12 § MB:s bestämmelse om talerätt. Till detta kommer de rättigheter mina huvudmän har enligt Europakonventionen för mänskliga rättigheter.

De föreningar jag företräder, förutom Rädda Lövsta, påverkas även de som sakägare enligt 16 kap 12 § MB då deras verksamhet på platsen antingen måste upphöra eller allvarligt påverkas av den planerade verksamheten.

- Hässelby Skridskoförenings verksamhet påverkas genom att området vid och utanför den planerade hamnen inte längre kan användas för skridskoåkning.
- Plebs Choppers är en förening som har haft sin föreningslokal inom det planerade verksamhetsområdet sedan 1989. Föreningen har utvecklat lokalen från en tom industrilokal till en lokal som är fullt inredd bl a för tillverkning och ombyggnad av motorcyklar med

gemensamhetsutrymmen som kök, toaletter, samlingslokal, veranda etc.

- Föreningen Riddersviks Kolonilotter, föreningens koloniområde riskerar påverkas negativt av den planerade verksamheten genom föroreningar, buller och synintryck.
- Lövsta koloniträdgårdsförening, föreningens koloniområde riskerar påverkas negativt av den planerade verksamheten genom föroreningar, buller och synintryck.
- Kyrkhamns varvsförening, föreningens verksamhet på platsen kommer att behöva upphöra om kraftvärmeverket med hamn får tillstånd att bedriva verksamhet.

Rädda Lövsta är en ideell förening som i dagsläget uppfyller samtliga krav i 16 kap 13 § MB.

Dag som ovan

Gunilla Högberg Björck